

Spasení sa nezachránia. Nová hra o mladých je mrazivo drsná

Zora Handzová | Pravda | 24.02.2026

Žijú s rodičmi, aj keď už pracujú, lebo nemajú kam ísť. Doma nie je nič a nikto, kto by im dal nádej na lepší život. A ani vonku. Svetu je úplne jedno, čo s nimi bude. A tak sa potulujú, hľadajú únik v neviazanom sexe a v násilí. Trpia a spôsobujú bolesť druhým. Hra britského dramatika Edwarda Bonda *Saved/Spasení* je mrazivo drsná. V divadle Aréna z nej v réžii Dávida Pašku a v dramaturgii Saše Sarvašovej urobili odvážnu a šokujúcu drámu, ktorá divákov priklincuje na sedadlá.

Otec ako bábka

Nie je divadlo ako divadlo a toto predstavenie je iné – obsahom aj formou. Vchádzate do sály už v prítmí a skôr než sa usadíte, z javiska vás vítajú postavy mladých ľudí v zúrivom tanci, v ktorom akoby chceli na všetko zabudnúť. Od hľadiska sú oddelení priehľadnou clonou a z podlahy na nerovnom povrchu vytŕčajú ostré hroty (scéna Julius Leon Seiler). Hýbať sa v dnešnom svete nie je nič ľahké a táto hra bude riadne ostrá. Britský dramatik Edward Bond ju napísal ešte pred šesťdesiatimi rokmi, no akoby ste sa dívali na obraz súčasného sveta.

Po javisku sa okrem hercov pohybuje aj kameraman (live kamera Richard Drgoň), ktorý sníma detaily ich tvárí a tie sa premietajú na veľkej obrazovke ako na filmovom plátne súčasne s divadelným dejom. A keď herci prehovoria, ich jazyk je rovnako drsný ako táto téma. Je to ako slang, ktorému rozumejú iba oni, veď nikto iný ich situáciu nedokáže pochopiť – a preto sa pre divákov na obrazovke premieta aj prepis textu – v reči ulice.

Z ulice rovno do postele

Pam (Eva Gribová) býva s matkou a otcom a privedie si domov náhodnú známosť – z ulice rovno do postele. Len (Jakub Švec) nemá ani to, čo ona, rodičovský byt, kam by sa uchýlil. A tak zostáva, hoci ho tu nikto nechce.

Rodičia sú pre mladých len kulisami v ich životoch, prechádzajú v byte popri nich ako cez priechodnú obývačku. Nemajú deťom čo ponúknuť. A deti ich nijako nešetria. Postavu otca Harryho dokonca stvárňuje bábka, pretože Harry mlčí, neschopný čokoľvek urobiť, aj keď naňho dcéra zúfalo volá.

Pam si domov začne vodiť Freda (Dávid Hartl), aj keď sú tam rodičia aj Len – veď kam by mali ísť? Intimita neexistuje a posteľné scény sa odohrávajú rovno pred ich očami aj pred očami divákov. Všetci mladí túžia po blízkosti a rešpekte, no nikto ich nenaučil, ako ich dávať. Nadávajú si, ponižujú sa, sú hrubí a vulgárni. Sú natoľko obmedzení, aké obmedzené možnosti im dáva svet okolo nich.

Keď Pam porodí dieťa, nevie a ani sa nechce oň starať, podhadzuje ho raz matke, raz Lenovi. Jediné, po čom túži, je Fred, preňho je ochotná urobiť čokoľvek. On však nemá záujem, radšej sa zabáva s partiou kamarátov (Adam Hilek, Jakub Somora). Lenže tá neviazaná zábava vyústi až do tragédie.

Zabijú dieťa

Zlomovým a najsilnejším momentom v hre je scéna, v ktorej partia kamarátov spolu s Fredom, ktorého Pam označila za otca svojho dieťaťa, bábätko v kočíku surovo ubijú. Začne sa to ako zábava, hoci riadne drsná, no chlapci sa navzájom podpichujú a čoraz tvrdšími ťahmi si na nevinnom dieťati vyblývajú zlosť na bezcieľny život – až ho napokon ukameňujú.

Scéna, v ktorej ukameňujú bábätko v kočíku, je šokujúca, ako napokon celá táto hra a v Británii ju chcel cenzor v 60. rokoch z hry vyškrtnúť (napokon sa to skončilo zrušením cenzorského úradu). V divákoch taká surovosť vyvolá pochopiteľný odpor až zhnusenie. Lenže to je práve chvíľa, keď stojíte zoči-voči pravde (hoci umeleckej) a musíte sa pýtať prečo.

Pretože títo mladí ľudia nebudú nikdy spasení. Spoločnosť, ktorá ich vyhnala na okraj, v nich vytvorila prázdno, čo nemá kto zaplniť. Žijú v materiálnej chudobe, ktorá plodí „chudobu kultúry“, ako to nazýva autor – chudobné vzťahy, chudobné emócie, žiadna perspektíva – a vedú tak život plný frustrácie a násilia. „Moderná spoločnosť vytvára getá plné deprivácie, v ktorých sa zo zločinu stáva filozo fia chudobných a násilie jeho rečou. Je to jediný spôsob, ako môže ľudský druh prežiť, keďže ho dehumanizovala spoločenská nespravodlivosť. Problémom nie sú getá, ale hojnosť

za ich múrmi. Tá hra má dnes väčšie poslanstvo ako v dobe, keď bola napísaná,“ povedal v rozhovore s dramaturgičkou pražskej inscenácie autor hry Edward Bond.

„O tom, že vyostrené vzťahy v spoločnosti, existenciálne problémy a rozpad rodiny eskalujú, svedčia aj tragédie, ktoré sa dejú v našej krajine,“ dodávajú tvorcovia slovenskej inscenácie. „Svet tam vonku žije v násilí, médiá žijú násilím, politika žije násilím, rétorika je len rétorikou násilia,“ myslí si režisér Dávid Paška. Odmieta robiť divadlo, ktoré sa má držať „maľovaných kulís lesíkov a má slúžiť ako sedatívum pre masu“, a toto existujúce násilie okolo nás musia Spasení vyjaviť.

Podujal sa na to skvelý tím od dramaturgie a réžie cez scénografiu a kostýmy a hercov. Vtiahnu vás aj do špinavej obývačky aj keď je vám tam nepríjemne a presvedčia vás, že to, na čo sa dívate, je pravdivé a nesmierne dôležité. Len vďaka nim a ich výkonom môžeme tak silno prežiť vlastné pobúrenie a odsúdenie, aby sme sa v šoku napokon snažili v sebe nájsť pochopenie.

Herečka Eva Gribová je ako hlavná ženská postava Pamela mnohotvárna. Na scéne plnokrvne prežíva všetky vášne a emócie, ktoré ňou zmietajú – aj vtedy, keď sa zdá, že necíti nič. „Pam je mladé, zdravé, vášnivé dievča, ale prechádza si veľkým dramatickým oblúkom, až ju v závere vidíme v štádiu rozkladu a veľkej únavy. Skúšanie bolo veľmi intenzívne a režisérovi som za túto postavu vďaka. Pam je jedna z najlepších postáv pre ženu v mladom veku, nádherná, silná bojovníčka a v každej scéne prináša iné témy a prežíva iné emócie, veľmi ma baví. Milujem jej silu

aj jej ambivalentnosť. „ Jej hereckí kolegovia predstavujú rovnako intenzívne postavy rôznych charakterov, no jedno, čo majú v tejto hre všetci mladí spoločné, je neistota, ktorú sa snažia zakryvať až k znečitliveniu.

Tvorcovia využili moderný divadelný jazyk, aby vytiahli na svetlo všetok ten hnus, čo vychádza z ľudí, ktorých iní ľudia oberú o ľudskosť. Divadlo Aréna tak pod novým vedením riaditeľky Ľubice Krénovej pokračuje v kurze otvárania vážnych spoločenských tém z histórie aj zo súčasnosti a nebojí sa experimentovať.

Aktérov tejto hry tragédia nevyhnutne zmení. A ja verím, že aj divákov. „Spasení nie je hra pre deti, ale pre dospelých. A dospelí ľudia v tejto krajine by mali mať odvahu pozrieť si ju,“ povedal na obranu tejto hry pred cenzormi v roku 1965 legendárny britský herec Sir Laurence Olivier. Pozrieť sa pravde do očí, to chce silný žalúdok – no aj priveľa „sedatív“ žalúdku škodí.

Hodnotenie Pravdy: 5/5

Edward Bond: Saved/Spasení

Réžia: Dávid Paška

Dramaturgia: Saša Sarvašová

Scéna: Julius Leon Seiler

Kostýmy: Maria-Lena Poindl

Hudba: Juraj Bolf

Hrajú: Jakub Švec, Eva Gribová, Dávid Hartl, Adam Hilek, Jakub Somora, Edita Koprivčević Borsová

Premiéra: 20. februára 2026 v Divadle Aréna Bratislava